

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pöli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20 kr., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 31. julija 1861.

Čujte gospodarji, ki imate živino!

Tista navadna poletinska bolezen, ki je znana pod več imeni, pa je zmiraj ravno taista (v nekterih krajih jo imenujejo bolezen na vranici, vrančni prisad, černi ali rumeni sajovec, na Notranjskem ji menda nekako napčno pravijo tudi metljaji) se je spet v kterih krajih prikazala; pa ni čuda, da se je, ker veliko vročino le malokrat dež ohladi.

Velika vročina na spašnikih, silna soparica v hlevih, pomanjkanje čiste merzle vode za pijačo, pa tudi spridena klaja ali voda so navadni vzroki te bolezni, ktera vsake sorte živino (goveda, konje, prešiče itd.) napada, najraje še bolje rejeno. Ko se je pa ta bolezen že kje vgnjezdila, je pa tudi nalezljiva kužna za živino in človeka.

Črna kri kakor oglje, gosta kakor kolomaz (šmir) in strupena kakor gad je poglavitno znamenje te bolezni, ktera mahoma pride in kakor blisk včasih živino umori, k večemu kake 3 dni terpi.

Gospodarji! zapomnite si dobro, da črna, gosta, strupena kri je vrelec te kužne bolezni — in ko to dobro pred očmi imate, vam bo lahko spoznati, da 1) hladen hlev, 2) za pijačo večkrat na dan bistra in merzla voda, 3) včasih s soljo osoljena, 4) frišna (zelena) klaja, 5) in živino vsaki dan (na vertu ali sicer blizo hiše) z merzlo vodo dobro politi, da se ohladi, je tistih 5 poglavitnih reči, ktere odvernejo nevarno bolezen. Zato je ne gonite na gmajne v vročini; saj ob devetih dopoldne naj je že domá, zvečer ob šestih pa naj se spet enmalo popase.

Kadar pa živino napade bolezen, polivajte jo z merzlo vodo in dergnite jo potem s slamo, — pušajte ji in spustite ji veliko kervi; za notranjo zdravilo pa je najbolje tisti salmijakovec, ki se v apoteki (v Ljubljani v apoteki blizo rotovža) dobí pod imenom košnilni salmijak (Cochenil-Salmiak) in sicer mladi živini 20 kapljic, odraseni po velikosti 40 do 60 kapljic na 2 ali 4 pitne glaže merzle vode, vsako četert (firteljce) ure, dokler ji ne odleže. Včasih 3 taki porcijoni že pomagajo, včasih jih je 6 porcijonov treba. — Bog obvari tako bolno živino zaklati in meso povžiti! Konjederec jo mora vzeti, in župan mora vse to berž svoji kantonski gospóski naznaniti.

Kós in serpov ne bomo več klepali.

Na Parskem so namesti klepanja jeli kose in serpove z magnetičnim jeklom brusiti.

Čudno je to, da so skerhane kose in serpi dosihmal povsod le klepali, ne pa kakor druge nože brusili. Ne moremo jo res uganiti, zakaj je to tako bilo, zlasti ako pomislimo, da s klepanimi kosami se ne dá tako dobro kositi kakor z nabrušenimi in da s klepanjem se kose tako pokvarijo, da v dveh letih niso za nobeno rabo več.

Ako se kose po novi znajdbi ojstrijo z magnetičnim jeklom, terpijo 10 do 12 let.

To je pač velik razloček!

Vprašanje je sedaj: kolikrat se more kosa brusiti, ako se vsaki dan ž njo kosí?

Jez sem se iz lastne skušnje prepričal, da je dosti, ako se kosa, ki se vsaki dan rabi, le enkrat ali k večemu dvakrat v tednu z brusom nabrusi, zraven tega pa večkrat na dan z magnetičnim jeklom poojstri. To se mi poterjuje tudi od sto družih strani.

Vsako novo iznajdbo v kmetijskih zadevah nekteri s pisanimi očmi gledajo; berž pravijo, da je bosa in jo zaveržejo. Najmanj poterpežljivi v ti reči so pa delavci in pôsli; ti najraje vpijejo, da nove znajdbe niso za nobeno rabo, ker se najraje deržé privajenega starega kopita.

Koliko gospodarjev je pač, ki bi se s svojimi pôsli in delavci ne prepirali, ako hočejo nove namesti starih skoz in skoz slabih navad na polji, v hlevu ali na podu vpeljati! Koliko časa terpi, preden stare šege in dela opustijo in se novih poprimejo.

Ravno taka bo tudi z novim brušenjem kos in serpov z magnetičnim jeklom. Dobro vemo, da to novo ravnanje, pri kterem se dosti časa in stroškov prihrani, ne bo delavcom všeč. Med klepanjem kos in serpov zastaja delo; klepanje jim je odpočitek, kosec takrat lahko leno bo pase; len pohajkva ali sedi pri babici, kleplje z betcom, ali zadene na pravi kraj ali ne, mu je vse eno; če ne buti na pravi kraj, mu je še ljubše, da ima le dalje opraviti.

V Virburgu ste bile v letu 1858 na polji in na travnikih skoz cel teden dve kosi, ena le enkrat, druga pa dvakrat med šestdnevno rabo na brusu nabrušene in večkrat čez dan z magnetičnim jeklom poojstrene, s kterima so se travniki, deteljšča in žita popolnoma pokosili, in ni bilo treba kos večkrat brusiti.

Nož za slamoreznice, ktere se enkrat ali dvakrat v tednu na brusu nabrusijo in vsaki dan z magnetičnim jeklom poojstrijo, ni treba pogostoma brusiti, in veliko več se škope nareže.

Nožar in izdelovavec takih magnetov, Daniel Geis v Virburgu na Nemškem je, kar se je omenjena šega kose in serpove brusiti iznajdla, že okoli 16.746 magnetičnih jekel prodal. To je menda najboljša pričá, kako dobre so te magnetične jekla.

Magnetično jeklo obderži dolgo časa svojo moč, in bolj ko se rabi, bolje je.

Če hočeš magnetično jeklo pri sebi imeti (ali nositi), naredi mu usnjate nožnice. V nožnicah se ga ne bo tako berzo rija prijela, in če ti na tla pade, se ti ne bo lahko zlomilo. Če pa jekla v nožnicah imeti nočeš, priveži si ga na motoz in obesi ga okrog sebe; zato prevrtaj lesení ročnik, v kterega je jeklo vdelano, in potegni skoz luknjico motoz; tudi znaš namesti luknjice rinkice napraviti, skoz ktero se jermen potegne in kamor koli pripne.

Nožar Daniel Geis v Virburgu izdeluje štiri sorte magnetičnih jekel, eno, najbolje sorte (Nr. 1), veljá 1 gld. rajnskega dnarja (rheinisch), drugo Nr. 2 veljá 45 kr., Nr. 3 le 30 kr., Nr. 4 pa 20 kr.

Z magnetičnim jeklom Nr. 1, 2, 3 se brusijo ali prav